

BÓNG ĐEN

Anatole France;
chuyển ngữ: Kim Ngân

Khi hai mươi tuổi, tôi đã trải qua một cuộc phiêu lưu kỳ lạ. Cha tôi sai tôi đến miền hạ lưu tỉnh Maine để giải quyết một vấn đề của gia đình tôi. Tôi khởi hành vào buổi xế từ thành phố nhỏ xinh đẹp Ernée để đến thăm một ngôi nhà ở cách đó bảy dặm trong giáo xứ Saint-Jean. Ngôi nhà bỏ hoang vào lúc đó, nhưng nó đã từng che chở cho dòng họ nội tôi trong hơn hai trăm năm. Đó là vào tháng mười hai. Mưa tuyết rơi từ tảng sáng. Con đường chạy giữa hai hàng rào cây xanh và bị trũng nhiều nơi, con ngựa và tôi gặp nhiều khó khăn lắm mới tránh được những ổ gà này.

Nhưng ở cách xa Saint-Jean khoảng năm hay sáu ki-lô-mét, con đường xem ra khá hơn, mặc

dù một cơn gió dữ dội nổi lên và tuyết quất mạnh vào mặt tôi, tôi vẫn cố phi ngựa thật nhanh. Cây cối ven đường chạy trốn hai bên tôi như những bóng đen dị dạng và thương tâm trong bóng đêm. Những thân cây đen thui này trông thật khủng khiếp, với ngọn bị cắt cụt, mang đầy khối u và vết thương, những nhánh cây vắn queo. Trong miền hạ tỉnh Maine, người ta gọi chúng là những cây dê cổ thụ. Chúng khiến tôi hơi lo sợ, vì câu chuyện mà cha phó xứ Saint-Marcel của thành phố Ernée đã kể cho tôi nghe vào hôm trước. Theo lời cha nói, một trong số những cây dê cổ thụ của Bocage là một cây dê cụt đầu từ hai trăm năm qua và rỗng ruột như một ngọn tháp, nó đã bị chẻ đôi từ trên đỉnh xuống dưới gốc bởi sét đánh vào ngày 24 tháng hai năm 1849. Lúc bấy giờ, xuyên qua đường chẻ, người ta thấy bên trong một bộ xương người đàn ông đứng thẳng, bên cạnh có một khẩu súng và một tràng chuỗi. Trên mặt đồng hồ đeo tay nằm dưới chân của người đàn ông này, người ta đọc thấy tên Claude Nozière. Ông Claude này là ông chú của ba tôi, lúc sinh thời, ông là tay buôn lậu và cướp bóc. Năm 1794, ông theo phong trào Chouan, (*phái bảo hoàng do Jean Chouan lãnh đạo chống cách mạng Pháp, khởi đầu năm 1793 và chấm dứt năm 1800*) trong nhóm của Treton, tục danh Càng Bạc. Vì bị thương nặng, bị truy đuổi và bao vây bởi quân áo xanh, ông chạy trốn và chết

đứng trong thân rỗng của cây dẻ cổ thụ này. Các chiến hữu và kẻ thù của ông không ai biết đến số phận của ông như thế nào; đúng nửa thế kỷ sau khi từ trần, ông cụ thuộc phe bảo hoàng được khai quật bởi một cú sét đánh.

Tôi nghĩ đến ông, trong khi nhìn thấy những cây dẻ cổ thụ hai bên đường như đang chạy trốn, và tôi cho ngựa phi nhanh hơn nữa. Trời tối đen như mực khi tôi đến giáo xứ Saint-Jean.

Tôi bước vào quán ăn, tấm bảng hiệu làm cho sợi xích kêu ken két trước gió, trong bóng đêm. Sau khi dắt ngựa vào chuồng, tôi đi vào trong căn phòng thấp và ngã mình xuống một chiếc ghế tựa cũ có tay vịn, ở góc lò sưởi. Trong khi sưởi ấm, và nhờ ánh sáng của ngọn lửa, tôi có thể nhìn thấy khuôn mặt của bà chủ quán. Đó là khuôn mặt của một bà lão góm ghiếc. Trên mặt bà, lấm một ít đất, tôi chỉ nhìn thấy một chiếc mũi mọt gặm và đôi mắt lơ đãng trong những mí mắt ruộm máu. Bà quan sát tôi và tỏ vẻ ngờ vực giống như một kẻ xa lạ. Vì thế, để trấn an bà, tôi liền xưng tên, cái tên mà bà có thể biết đến. Bà trả lời bằng cách lắc đầu rằng không còn có ai tên Nozière ở đây nữa. Tuy nhiên, bà rất muốn chuẩn bị bữa ăn tối cho tôi. Bà ném một bó củi vào lò sưởi và bước ra bên ngoài.

Tôi cảm thấy buồn, mệt mỏi và ray rứt vì một nỗi lo lắng khó tả. Những hình ảnh đen tối và dữ tợn lại đến tấn công tôi. Tôi thiu thiu chớp mắt

một lúc; nhưng trong khi nửa tỉnh nửa mơ, tôi tiếp tục nghe trong nền lò những tiếng than vãn của cơn gió mạnh đã thổi tung bụi tro lò sưởi lên đôi ủng của tôi.

Sau một vài phút, khi mở mắt ra lại, tôi đã thấy thú mà tôi sẽ không bao giờ quên, tôi thấy rõ ở cuối phòng trên vách tường quét vôi trắng, một bóng đen bất động; đó là bóng đen của một thiếu nữ. Dáng vẻ hết sức dịu dàng, tinh tuyền và duyên dáng đến nỗi khi nhìn thấy, tất cả sự mệt nhọc và buồn rầu của tôi đều tan chảy thành một thú tình cảm tuyệt vời vì thần phục.

Tôi chiêm ngưỡng bóng đen đó trong một phút; tuy nhiên sự xuất thần của tôi có thể kéo dài ít nhiều, vì tôi không có bất cứ biện pháp nào để đánh giá thời gian xác thực. Sau đó tôi quay đầu lại để xem người thiếu nữ nào tạo nên một bóng đen xinh đẹp như thế. Chẳng có ai trong căn phòng... không ai cả ngoài bà lão chủ quán bện trải khăn trắng lên bàn ăn.

Tôi nhìn kỹ lên vách một lần nữa: bóng đen đã biến mất.

Lúc bấy giờ có một thứ gì đó như đau khổ vì tình yêu làm con tim tôi se thắt, và thú tôi vừa đánh mất đã khiến tôi đau buồn.

Tôi suy nghĩ một vài phút, với tâm trạng hoàn toàn tỉnh táo, tôi nói:

“Bà ơi! Ai có mặt ở đó lúc này vậy?”

Bà chủ quán kinh ngạc nói với tôi là bà không nhìn thấy ai cả.

Tôi chạy ra cửa chính. Tuyết rơi xuống khá nhiều phủ kín cả mặt đất, và không có bất cứ dấu bước chân nào để lại trong lớp tuyết.

“Bà ơi! Bà có chắc là không có một phụ nữ nào trong nhà này phải không?”

Bà đáp trong nhà chỉ có bà mà thôi.

“Nhưng sao lại có bóng đen đó?” Tôi nói to tiếng.

Bà im lặng.

Lúc bấy giờ, tôi cố gắng xác định, theo những nguyên lý của môn vật lý chính xác, vị trí của bóng đen thân thể chứng minh nó đứng ở vị trí này:

“Cô ta đứng ở đó đó, tôi nói...”

Bà lão cầm cây nến tiến lại gần và đưa cặp mắt ghê rợn dán chặt vào tôi, bà lên tiếng:

“Vào lúc này, tôi thấy cậu không đánh lừa tôi và cậu đúng là một người thuộc dòng họ Nozière. Cậu có phải là con trai của bác sĩ Jean ở Paris không? Tôi có quen biết chú của cậu, chàng trai René. Cậu ấy cũng nhìn thấy một phụ nữ mà không ai nhìn thấy. Phải tin đó là hình phạt của Chúa giáng xuống toàn bộ dòng họ vì tội lỗi của ông cụ Claude bảo hoàng, ông đã đánh mất linh hồn cùng với vợ của ông thợ làm bánh mì. Tôi nói với bà:

- Xin bà hãy nói cho cháu biết về ông cụ Claude đi, có phải bộ xương của ông cụ được tìm thấy trong thân rỗng của một cây dẻ cổ thụ cùng với một khẩu súng và một tràng chuỗi phải không?

- Chàng trai trẻ ơi, tràng chuỗi chẳng giúp gì cho ông ấy đâu. Ông ta bị đày lửa hỏa ngục đời đời vì một người phụ nữ đấy.”

Bà lão không nói thêm điều gì. Tôi có thể thường thức sơ qua bánh mì, trứng, mỡ và rượu táo mà bà dọn ra cho tôi. Mắt tôi không ngừng quay về phía vách tường nơi mà tôi đã nhìn thấy bóng đen. Ô! Tôi đã trông thấy nó rất rõ! Nó mảnh dẻ và rõ nét hơn bất cứ bóng đen nào, nó phát sinh một cách tự nhiên bởi ánh sáng chập chờn của lò sưởi và ngọn lửa tỏa khói của một cây nến.

Ngày hôm sau, tôi đi thăm căn nhà hoang nơi ông cụ Claude và René đã từng sống vào thời của họ; tôi đi rảo khắp vùng, tôi dò hỏi cha sở; nhưng tôi không biết bất cứ điều gì có thể giúp tôi nhận ra cô thiếu nữ mà tôi đã nhìn thấy cái bóng trên vách.

Hôm nay, tôi cũng vẫn không biết có nên tin vào bà lão chủ quán hay không. Tôi không biết có phải một con ma nào đó đến thăm viếng những người nông dân của tôi trong cảnh hiu quạnh của Bocage hay không, và có phải Bóng Đen kế thừa từng ám ảnh tổ tiên hung dữ và huyền bí của

tôi có biểu lộ cho đứa cháu hay mơ mộng trong cái vẻ duyên dáng mới hay không.

Có phải tôi đã nhìn thấy trong quán Saint-Jean con qui quen thuộc của dòng họ Nozière? Hay nói đúng hơn, trong cái đêm mùa đông này, không phải tôi được loan báo phần sở hữu của tôi ở thế giới này sẽ là phần tốt nhất và thiên nhiên khoan dung đã ban cho tôi một trong những món quà tặng đắt giá nhất, quà tặng là những giấc mơ hay sao?

Trong *Le livre de mon ami*